

Seminarier i associationsrätt och kapitalmarknadsrätt

VT 2024

Inledning

Momentets uppbyggnad

Associationsrätten och kapitalmarknadsrätten på Termin 5 är uppbyggd kring de typiska intressekonflikter som förekommer i associationer, det vill säga *majoritet – minoritet, aktieägare – företagsledning* och *aktieägare – tredje man, särskilt borgenärer*. På aktiemarknaden och kapitalmarknaden tillkommer *aktieägare – investerare*. Den som har förståelse för intressekonflikterna har i allmänhet en god förståelse för de rättsliga problem som kan uppkomma och de lösningar som kan förväntas på sådana problem, oavsett vilket rättssystem som är aktuellt.

Momentets tyngdpunkt

Tyngdpunkten i kursen ligger på aktiebolagsrätt. Det finns flera skäl till valet att lägga tyngdpunkten på aktiebolagsrätt. För det första är det pedagogiskt lämpligare att behandla en associationsform grundligt än att behandla många associationsformer på ytan – den som kan aktiebolagsrättsliga frågor bra kan med andra ord ofta lösa frågor rörande andra associationsformer. Tvärtom har den som kan lite om aktiebolag, handelsbolag, enkla bolag, ekonomiska föreningar och ideella föreningar knappast några användbara kunskaper.

För det andra är aktiebolaget tveklöst den absolut viktigaste associationsformen (det finns omkring 700 000 aktiebolag och 50 000 handelsbolag) och presenteras ofta som en förutsättning för den moderna ekonomin. Nästan all associationsrättslig juridik rör aktiebolag och det finns mest litteratur och rättspraxis kring aktiebolagsrättsliga förhållanden.

Den senare delen av kursen behandlar juridik och marknader. Tyngdpunkten ligger på aktiemarknadsrätten. Anledningen till att den tyngdpunkten har valts är att aktiemarknadsrätten har en gemensam grund med den övriga associationsrätten och i stor utsträckning bygger på aktiebolagsrätten – aktiemarknadsrätt kan beskrivas som de noterade och listade aktiebolagens juridik. Det är därför pedagogiskt att närma sig förhållandet mellan juridik och marknader genom att studera aktiemarknadsrätt. Den andra delen av blocket behandlar huvudfrågor på kapitalmarknaden såsom tillstånd att bedriva verksamhet, tillyn över dem som fått tillstånd och sanktioner. Kapitalmarknadsrätten är ett snabbt växande rättsområde som kommer att sysselsätta många av de jurister som i framtiden skall arbeta med affärsjuridik – den kapitalmarknadsrättsliga regleringen är numera sannolikt minst lika omfattande som civilrätten som helhet.

Problemlösning, problemidentifikation och verklighetsförankring

Efter två år på juristutbildningen har de flesta studenter goda kunskaper i att lösa rättsliga problem. Samtidigt är förmågan att identifiera relevanta rättsliga problem delvis bristande. Seminarieuppgifterna i associationsrätt (men inte i kapitalmarknadsrätt som är ett helt nytt rättsområde) syftar därför till att öva både

identifikation av juridiska problem och problemlösning. Det är därför ett självändamål att problemen inte alltid kan identifieras vid första påseende.

Vid författandet av seminarieuppgifterna har strävan varit att i så stor utsträckning som möjligt bygga på verkliga fall. Ungefär 90 procent av seminarieuppgifterna har därför verklighetsbakgrund.

Föreläsningar

Föreläsningarnas övergripande syfte

Föreläsningarna på Termin 5 är en integrerad del av kursen. I associationsrätt och kapitalmarknadsrätt är huvuddelen av föreläsningarna introducerande till ett nytt rättsområde, det vill säga syftar till att ge en orientering inför rättsfalls- och problemseminarier. Några föreläsningar är dessutom, eller huvudsakligen, fördjupande i olika rättsfrågor. I associationsrätt och kapitalmarknadsrätt ges följande föreläsningar:

AF1 – Grundläggande principer (prof. Daniel Stattin)

Föreläsningen syftar till att introducera centrala teoretiska och metodologiska begrepp i associationsrätten med inriktning på aktiebolagsrätten. Föreläsningen består av tre delar:

1. Principiella frågor kring associationer och juridiska personer, såsom vilka problem som löses av bildandet av en association eller funktionen att vara en juridisk person.
 2. Praktisk juridisk metod och hur den avviker på det associationsrättsliga området, såsom vilken typ av argument som är relevanta och hur olika rättsregler och normer skall tillämpas.
 3. Alternativa teoretiska inriktningar och alternativa perspektiv på associationsrätten.
- *Inläsningsmaterial: Eklund/Stattin, Aktiebolagsrätt och aktiemarknadsrätt, kap. 2 och 4 (båda översiktligt).*

AF2 – Aktiebolagets organisation (advokat Karin Eklund)

Föreläsningen bygger vidare på AF1 om intressentmodeller och utvecklar dem till praktisk juridik. Mer konkret behandlas aktiebolagets organisation och bolagsstyrning ("corporate governance"), till exempel frågor om bolagsorganens inbördes relation och deras interna kompetens att fatta beslut i bolaget. Utöver detta behandlas speciella problem som uppkommer i företagsgrupper, särskilt i aktiebolagsrättsliga koncerner.

- *Inläsningsmaterial: Eklund/Stattin, Aktiebolagsrätt och aktiemarknadsrätt, kap. 8, delkap. 9.2, 9.3, 10.2, 10.3 och 11.2, kap. 13 (översiktligt).*

AF3 – Sanktionssystemet (advokat, adj. prof. Carl Svernlöv)

Föreläsningen bygger på kunskaperna om bolagets organisation och behandlar olika ansvarsfrågor som aktualiseras i aktiebolagsrätten. På föreläsningen behandlas den associationsrättsliga skadeståndsbedömningens moment, såsom förutsättningarna för skadestånd, bunden och fri bedömning och direkt och indirekt skada.

Föreläsningen bygger i stor utsträckning på exempel på hur skadeståndsbedömningen gjorts i domstolarna.

Denna föreläsning hör nära ihop med kursmomentet om intern förvaltning, men är inte direkt kopplad till *enskilda* rättsfalls- och problemseminarier. I stället är föreläsningen relevant så snart det begås aktiebolagsrättsliga ”fel” som kan leda till skadeståndsansvar.

- *Inläsningsmaterial: Eklund/Stattin, Aktiebolagsrätt och aktiemarknadsrätt, delkap. 10.5.*

AF4 – Aktiebolagets kapital (chefsjurist, jur. dr Adam Diamant)

Föreläsningen behandlar de i aktiebolagsrätten centrala, men ganska svåröverskådliga, frågorna om kapitalskyddssystemet, det vill säga metoder för kapitalanvändning (vinstutdelning m.m.), kapitalanvändningens lovlighet och remedier mot kapitalanvändning som strider mot aktiebolagsrättsliga regler.

- *Inläsningsmaterial: Eklund/Stattin, Aktiebolagsrätt och aktiemarknadsrätt, kap. 12 utom delkap. 12.4.*

AF5 – Aktiemarknadsrätt (advokat Sandra Broneus och prof. Daniel Stattin)

Föreläsningen har ett dubbelt syfte; dels att ge en juridisk karta över aktiemarknadsrättens problem, rättskällor och metod, dels att introducera reglerna om information på aktiemarknaden.

1. Den största svårigheten med aktiemarknadsrätten är att rättstillämparen möter en komplex juridisk verklighet med EU-rättsliga regler, lagstiftning, myndighetsföreskrifter, praxis från både domstolar, myndigheter och självregleringsorgan och självreglering i olika former. För att lösa aktiemarknadsrättsliga problem är det nödvändigt att ha en översikt över de relevanta normerna.
 2. Aktiemarknadsrättens regler om informationsgivning omfattar bland annat kurspåverkande information, anmälningsskyldighet avseende innehav av värdepapper samt regler om olika former av marknadsmissbruk. Informationsreglerna är den del av aktiemarknaden som ger upphov till de flesta återkommande juridiska problemen.
- *Inläsningsmaterial: Eklund/Stattin, Aktiebolagsrätt och aktiemarknadsrätt, kap. 15.*

AF6 – Kapitalmarknadsrätt (docent Rebecca Söderström)

Föreläsningen syftar till att introducera kapitalmarknadsrätten, som är en blandning mellan offentligrättslig rörelserätt och civilrätt. Fokus kommer att ligga dels på juridik och marknader, dels på grundbegrepp som tillstånd, tillsyn och sanktioner.

- *Inläsningsmaterial: Eklund/Stattin, Kapitalmarknadsrätt, kap. 2-4.*

AS1 – Association och juridisk person

Syfte

- Kunskap om begreppen ”association” och ”juridisk person”.
- Kunskap om associationsrättsliga grundprinciper.

Genomförande

Seminariet inleds med att deltagarna i seminariegruppen presenterar sig.

Seminarieuppgift 1 – Associationsbegreppet

De fyra vännerna Anders, Beata, Caroline och Vladimir är passionerade filatelister. Tillsammans ägnar de sig åt frimärkssamlande för egen räkning, byter, köper och säljer frimärken och deltar i andra filatelistiska aktiviteter. Anders och Beata kan närmast beskrivas som hobbyfilatelister, medan Caroline dessutom driver frimärkshandel på internet i en enskild firma. Vladimir, å sin sida, har varit aktiv i det filatelistiska föreningslivet i flera år.

En gång, när vännerna träffas för att diskutera sin gemensamma hobby, kommer de på att det kanske vore lämpligt för dem att organisera sin verksamhet, för att få ut ännu mer av hobbyn. De kunde till exempel organisera aktiviteter tillsammans med andra filatelister, skapa internationella nätverk och få in ekonomiska medel genom olika former av avgifter för att köpa frimärken.

Efter lite funderande bestämmer sig vännerna för att idén om en organisation med lite stadga är bra. Anders, som inte är så intresserad av administration, tycker att organisationen kan vara ganska informell, till exempel genom en facebookgrupp eller något liknande. Vladimir tycker att det vore bättre med mer stadga i organisationen, så att den inte blir en tillfällig företeelse och så att de kan värva andra filatelister som medlemmar. Caroline börjar ganska snart se ännu större möjligheter – hon försöker entusiastiskt övertyga sina vänner om fördelarna med att skapa ett forum som inte bara ger dem själva möjlighet att köpa och sälja frimärken utan att behöva träffas.

När vännerna diskuterat fördelarna med att organisera sin verksamhet en stund, känner de att de behöver mer kunskap om hur de ska gå till väga och vilka val de har att organisera sig.

- Vilka för- respektive nackdelar kan du se med att skapa en fast organisation för hobbyverksamheten?*
- Vilken associationsform, eller vilka associationsformer, tycker du skulle kunna vara aktuella för dem?*
- Förklara översiktligt för vännerna hur de skall skapa den eller de associationsformer som du rekommenderar.*

Seminarieuppgift 3 – Bildande och rättspersonlighet

Sommaren efter T6 har du fått jobb som sommarnotarie på den välrenommerade advokatfirman Paye, Cash & Prayes Stockholmskontor. En varm julidag ringer telefonen och växeln frågar om du kan ta ett samtal eftersom din chef, advokaten Lisa Stålhandske, är på lunch.

Samtalet visar sig komma från den för några månader sedan valde revisorn i Storstadsregionens köpmannaförening som berättar det följande:

”Förra året höll Köpmannaföreningarna i Storstad, Mellanköping och Lillby ett gemensamt medlemsmöte. Bakgrunden till mötet var att föreningarna under lång tid samverkat på olika sätt för att främja det regionala näringslivet och att de medlemmar som var aktiva som styrelseledamöter började tycka att det var onödigt att administrera tre olika föreningar.

På medlemsmötet beslöts det att föreningarna skulle gå samman till Storstadsregionens köpmannaförening. Eftersom Storstads köpmannaförening hade en mycket mer omfattande verksamhet och större ekonomiska resurser fick den bli ”motorn” i den nya regionföreningen. På medlemsmötet tillsattes en ny styrelse som började organisera den gemensamma verksamheten utifrån de stadgar och bestämmelser som gällt i Storstads köpmannaförening. Bland annat beslutade styrelsen att köpa in en ny fastighet till föreningen och att anställa en ombudsman.”

Revisorn fortsätter med att berätta att det nu börjar bli dags att upprätta en plan för revisionen och att de på revisionsbyrån diskuterat om allt gått rätt till vid bildandet av regionföreningen, eftersom ett aktiebolag måste registreras hos Bolagsverket. Hjälp den stackars revisorn att reda ut:

- a) *Har det bildats en rättskapabel association och, i så fall, med vilken associationsform?*
- b) *Vilken betydelse har det om det bildats en rättskapabel association?*

Seminarieuppgift 4 – Rättspersonlighetens gränser

Åsa har som affärsidé att förvärva osäkra fordringar från konkursbon och driva dem på vinst och förlust i domstol. Hennes upplägg är att skapa ett nytt aktiebolag med ett aktiekapital på 50 000 kronor som för processen i varje enskild tvist. Åsa menar att eftersom det är aktiebolaget som driver processen, står hon ingen risk för rättegångskostnaderna – om bolaget tappar talan kan hon helt enkelt låta det gå i konkurs, så är problemet ur världen.

Som en del i affärsupplägget förvärvade Åsa den 1 februari 2014 via bolaget Processum 12 AB en osäker fordran om 58 miljoner kronor från ett konkursbo. Processum inledde talan i domstol, men förlorade och ådömdes att stå för motpartens rättegångskostnader som uppgick till 850 000 kronor. I det läget lät Åsa Processum gå i konkurs. Åsa var ensam styrelseledamot i Processum. Bolaget hade ett aktiekapital på 50 000 kronor.

Motparten är inte alls nöjd med utgången och vill gärna ha ersättning för resten av de rättsgångskostnader som Processum ådömts att betala.

- *Hur bör motparten argumentera?*

AS2 – Intressenter och intressekonflikter

Syfte

- Kunskap om intressekonflikter i aktiebolag.
- Kunskap om hur intressekonflikter kan regleras.

Seminarieuppgift 1 – Intressenter i insolvenssituationer

Svensk lastfartygsproduktion AB ("bolaget") bedriver verksamhet i varvsnäringen i Göteborg. Bolagets huvudinriktning är att producera oljetankers. Under 1970- och 80-talen gick verksamheten relativt bra, delvis på grund av de statliga stöden till den svenska varvsindustrin, men under senare tid har det börjat gå allt sämre för bolaget. Styrelsen och företagsledningen har i synnerhet under de två sista åren känt oro för hur det skall gå med bolaget. Oron späs på av att varvsnäringen i Europa generellt är på tillbakagång och att skeppsbyggnadskapaciteten i världen är större än efterfrågan. För några år sedan gjordes en långtidsplan i bolaget, som visade att det skulle behöva producera minst två fartyg om året för att nå ekonomisk *break even*.

När styrelsen samlas i januari 2014 står det klart att läget är prekärt. Det finns inte pengar för att betala mer än någon månads lön för de anställda och det finns flera leverantörer som inte fått betalt på ett tag. Bolaget har inte lyckats hålla produktionsstakten uppe enligt långtidsplanen.

Styrelsen konstaterar i sina diskussioner verksamheten just nu går med kraftigt underskott och att bolaget resurser är uttömda tämligen snart. Å andra sidan har styrelsen fört förhandlingar med den ryske oligarken Igor Gaz, som är innehavare av ett stort olje- och naturgaskonglomerat i Ryssland, om en större investering i bolaget som styrelsen tror ska lösa de ekonomiska problemen under de närmaste åren och öppna den ryska marknaden för bolaget. Då skulle bolaget undvika att hamna i en insolvenssituation och aktieägarnas investeringar i bolaget räddas. Om förhandlingarna skall kunna slutföras behövs emellertid mer tid – då måste styrelsen på ett eller annat sätt dra ut på betalningen till befintliga leverantörer och kreditgivare.

- Vilka intressenter finns i ett solvent respektive insolvent aktiebolag?*
- Hur skall styrelsen agera?*

Seminarieuppgift 2 – Vinst och hållbarhet

Det brukar sägas att aktiebolag har ett vinstsyfte, vilket framgår av 3 kap. 3 § ABL. Regeln har tolkats som att beslutsfattarna i ett aktiebolag i varje beslut skall vinstmaximera. Emellertid har den juridiska och ekonomiska debatten under de sista åren mer och mer kommit att fokusera på ett *nyanserat vinstsyfte*, oftast uttryckt som "sustainable ownership" och "sustainable investment", det vill säga att medan vinst visserligen skall uppnås, behöver det inte uppnås till varje pris och oavsett vilka effekter som strävan efter vinst medför. En del debattörer går längre och kräver att aktiebolaget skall ha ett *pluralistiskt syfte*, det vill säga att styrelsen skall

väga olika intressen mot varandra och fatta det beslut som bäst tillgodoser alla intressen.

- a) *Hur skall aktiebolagets syfte uppfattas i gällande rätt?*
- b) *Vilka för- och nackdelar finns med att tillåta eller kräva hänsynstagande till olika former av intresser vid beslutsfattande i aktiebolag?*

Seminarieuppgift 3 – Diskriminerande medlemsregler?

Diskutera följande medlemsregler:

- a) Ett nordiskt ordenssällskap bland annat verksamt i Sverige beskriver sin verksamhet på följande sätt::

”Orden är en sluten orden för kvinnor. Ritualerna är hemliga, och har till idag har varit oförändrad sedan grundandet. Orden är byggd på en kristen, etisk grund. Dess syfte är att främja självkännedom hos medlemmarna och stödja dem i deras arbete för personlighetens utveckling.”

- b) En bostadsrättsförening beskriver sina medlemsregler på följande sätt:

”Den som köper en lägenhet måste ansöka om medlemskap i bostadsrättsföreningen. Man måste ha fyllt 55 år för att kunna bli medlem. Ett par kan beviljas medlemskap om den ena uppfyller ålderskravet. Medlemskap beslutas av styrelsen.”

- c) I ett aktiebolags bolagsordning framgår:

”Endast svensk medborgare eller den som har domicil i Sverige kan vara aktieägare i bolaget.”

- Är och bör sådana kvalifikationskrav vara tillåtna?

AS3 – Bolags och kapitalbildning

Syfte

- Viss insikt om överväganden kring bolagsbildning.
- Kunskap om regleringen av bolagsbildning och kapitalbildning.
- Kunskap om regleringen av ägarfrågor i aktiebolagslagen, bolagsordning och avtal.

Seminarieuppgift 1 – Bolagisering av verksamhet

Sundets Sågverk AB är verksamt i sågverksindustrin och ägs av Sundets Träprodukter AB med 75 procent av aktierna och Mellansvenska Pappersbruk AB (publ.) med resterande 25 procent av aktierna. Sågverksbolagets huvudsakliga verksamhet består av att leverera brädor till huvudägaren, Sundets Träprodukter. Brädorna produceras i det 35 år gamla sågverket.

När brädor av olika slag framställs, blir det en hel del restprodukter i form av träflis. Denna träflis säljer Sundets Sågverk till Grönfors Avfallsförbränningsaktiebolag, som i sin tur eldar upp träflisen i sin värmekraftsanläggning. För ungefär två år sedan slöt Sundets Sågverk och Grönfors Avfallsförbränning ett nytt avtal om leverans av träflis på tio år. Eftersom träflismarknaden inte var så god på orten vid tillfället – det produceras helt enkelt mer än Avfallsförbränningsbolaget behöver elda – blev avtalet mycket förmånligt för Avfallsförbränningsbolaget.

Sundets Träprodukter har nu bjudit in Mellansvenska Pappersbruk och Grönfors Avfallsförbränningsbolag för att diskutera om inte en bolagisering av träflisverksamheten i ett gemensamt dotterbolag kunde vara en god idé. På så sätt skulle verksamheten få volym och kunna utökas, resonerar Sundets Träprodukters verkställande direktör när parterna träffas.

Efter en del förhandlingar börjar en överenskommelse ta form mellan parterna och ett så kallat letter of intent med följande lydelse ingås:

”Undertecknade parter, Sundets Träprodukter AB, Sundets Sågverk AB, Mellansvenska Pappersbruk AB (Publ.) och Grönfors Avfallsförbränningsaktiebolag (härefter gemensamt ”parterna”), har överenskommit om följande

Letter of Intent

(1) Parterna är överens om att bolagisera försäljning av träflis och andra restprodukter från Sundets Sågverk AB:s verksamhet i ett gemensamt ägt dotterbolag.

(2) Det nya dotterbolaget skall ha ettusen (1 000) aktier som fördelas på följande sätt:

- Sundets Sågverk AB 500 aktier

- Mellansvenska Pappersbruk AB (publ.) 250 aktier
- Grönfors Avfallsförbränningsaktiebolag 250 aktier

(3) Parterna förbinder sig gentemot varandra och bolaget att teckna det antal aktier som framgår av (2).

(4) Som vederlag för aktierna skall Sundets Sågverk AB tillskjuta den nuvarande träflisrörelsen samt anläggningar och fordon som används för transport av träflis som apportegendom. Mellansvenska Pappersbruk AB och Grönfors Avfallsförbränningsaktiebolag skall vardera tillskjuta fem miljoner (5 000 000) kronor.

(5) Parterna förbinder sig att, om det nya dotterbolagets styrelse så påfordrar inom minst ett och högst tre år från bolagets bildande, ställa efterställda lån om sammanlagt högst fyra miljoner (4 000 000) kronor till det nya dotterbolagets förfogande fördelat pari passu i förhållande till aktieinnehavet.

/.../”

- *Är de olika klausulerna förenliga med aktiebolagslagen?*

Seminarieuppgift 2 – IT-konsulterna

Ahmed, Beata och Charles är IT-konsulter. De var under den så kallade IT-bubblan anställda i Davids IT-bolag Fraudator AB. När IT-bubblan sprack bar det sig inte bättre än att Fraudator AB:s fordringsägare visade sig vara av den mindre tålmodiga sorten. Bolaget försattes därför i konkurs. Nu, när IT-marknaden börjar se bättre ut igen, tänker sig Ahmed, Beata och Charles att det kunde vara dags att slå mynt av de kunskaper de redan innehar. De bestämmer sig därför för att bilda ett aktiebolag (helst ett multinationellt storföretag, menar Charles).

Snabbt tecknar de ner några ”punkter” som de kommer överens om:

- 1) Bolaget skall bildas av Ahmed, Beata och Charles som också skall teckna alla (100 stycken) aktier.
- 2) Bolaget skall ägna sig åt datakonsultverksamhet (consulting, framställande av mjukvara, försäljning) m.m.
- 3) Ingen av aktieägarna får själva konkurrera med bolaget – varken under tiden de är aktieägare eller fem år därefter.
- 4) Det skall vara möjligt att överlåta aktier till av envar av Ahmed, Beata och Charles helägt aktiebolag. Andra överlåtelser skall inte få ske om inte övriga aktieägare ger sitt tillstånd till detta.
- 5) De tre skall sitta i bolagets styrelse; Ahmed skall vara styrelseordförande och Beata skall vara verkställande direktör.
- 6) De skall alla tre vara verksamma i bolaget. Deras lön skall vara marknads-
mässig och betalas ut antingen som lön eller mot faktura (för den som har f-skatt).

- 7) Bolagets firma skall tecknas av två styrelseledamöter i förening – enighet skall dock föreligga mellan aktieägarna när det rör investeringar som har ett värde av mer än 200 000 kronor.
 - 8) Om bolaget behöver rekrytera olika nyckelpersoner skall aktieägarna komma överens om aktieoptioner till dessa på så sätt att de ursprungliga aktieägarnas innehav efter att eventuella optioner utlösts skall vara lika stort.
 - 9) På sikt skall bolaget ta in en eller flera riskkapitalister för att säkerställa fortsatt finansiering. I så fall skall aktieägarna avstå proportionellt antal aktier till riskkapitalisterna.
 - 10) När tiden är mogen skall aktieägarna sträva efter antingen ett uppköp (en "exit" där de kan sälja sina aktier) eller en börsintroduktion.
- *Hur bör Ahmed, Beata och Charles reglera det de kommit överens om? Upprätta ett förslag till bolagsordning och/eller avtal – inte endast en punktlista e.dyl. – som reglerar vad parterna kommit överens om. Var beredd att redovisa med hjälp av en presentation, t.ex. med powerpoint eller overhead-bilder (presentationsprogrammet Prezi får inte användas).*

AS4 – Intern förvaltning

Syfte

- Kunskap om förhållandet mellan olika bolagsorgan.
- Kunskap om styrelsens och verkställande direktörens plikter i förhållande till bolaget och aktieägarna.

Seminarieuppgift 1 – Funktionsfördelning

Fastighetsbolaget Trekanten AB ägs av bröderna Sven Andersson och Leif Andersson (45 aktier) samt Fastighetsinvest AB (25 aktier), Fastighetskungen AB (20 aktier) och Sara Svensson (10 aktier). Trekanten äger fastigheter huvudsakligen i mellanstora städer i Svealand. I styrelsen för fastighetsbolaget sitter bröderna Andersson och ekonomichefen Åsa Söderkvist. Leif Andersson är verkställande direktör.

En av Trekantens affärsidéer är att bedriva förädling av sitt fastighetsbestånd genom att köpa och sälja fastigheter. Trekanten försöker få relativt stora marknadsandelar av i första hand hyresfastigheter i mellanstora städer, så när kommunfullmäktige i Mellanköping nyligen fattade ett principbeslut om att sälja hyresfastigheter med sammanlagt 500 lägenheter tycker styrelsen att det är ett utmärkt läge att försöka komma in på hyresmarknaden på orten. Köp av hyresfastigheter förutsätter emellertid, enligt fullmäktiges beslut, en motinvestering i form av nybyggnation av 100 lägenheter.

Eftersom Trekanten gjort relativt omfattande investeringar de senaste åren finns emellertid inte de 400-500 miljoner kronor för fastighetsköpet och 200 miljoner för nybyggnation som skulle behöva investeras. När styrelsen går igenom Trekantens affärer kommer den fram till att den enda möjligheten att göra en inbrytning på hyresmarknaden i Mellanköping är att sälja fastigheter för att frigöra rörelsekapital. Trekanten har redan approcherats av en potentiell köpare av fastighetsbeståndet i Storstad, så styrelsen beslutar raskt att nu är det dags att slå till. Förhandlingarna slutförs och Leif Andersson och Åsa Söderkvist – i egenskap av särskilda firma-tecknare – skriver på avtalet om försäljning efter att det formellt godkänts på ett styrelsemöte. När affären summerats har Trekanten sålt fastigheter för 900 miljoner, vilket motsvarar 40 procent av fastighetsbeståndet.

När Fastighetsinvest och Fastighetskungen strax efteråt i VD:s månadsbrev får höra talas om affären blir de inte glada. Deras samstämmiga bedömning är att affären inte är särskilt fördelaktig. De vill nu i första hand få affären att återgå – något som deras ombud, advokat Lisa Stålhandske på Advokatbyrån Paye, Cash & Praye, direkt menar inte är möjligt eftersom motparten var i god tro – eller i vart fall få reda på om beslutet om affären fattades i rätt ordning i Trekanten.

- Identifiera det eller de rättsliga problemen i frågan.*
- Har beslutsfattandet i bolaget skett på rätt sätt?*

Seminarieuppgift 2 – Beredning

Mellansvenska energiaktiebolaget (publ.) är ett mellanstort energibolag verksamt på den svenska elmarknaden. Bolaget har några regionala investerare och kommuner som ägare. Verksamheten har gått bra under många år, men har den sista tiden börjat visa tecken på en avmattning. Bolagets verkställande direktör, civ.ing. Erik Modig, menar att utvecklingen är relaterad till den konsolidering på den svenska energimarknaden som skett under de senaste 10 åren, där det bara blir några få stora aktörer och ett större antal små aktörer kvar.

Modig är sedan några år bekant med den ryske energimagnaten Igor Gaz, som är angelägen om att komma in på den svenska energimarknaden. I samband med en jaktturn till Sibirien diskuterar Modig och Gaz möjligheten att köpa ut bolaget och att använda det som bas för en expansion på den svenska energimarknaden. Efter jaktturen på middagen samma kväll kommer Modig och Gaz överens om huvuddragen i ett företagsförvärv:

- Gaz erbjuder aktieägarna i bolaget \$55 per aktie vilket motsvarar ett premium över substansvärderingen enligt den senaste årsredovisningen på ungefär 20 procent.
- Bolaget förbinder sig att inte förhandla med andra möjliga förvärvare.
- Modig säljer omedelbart sina aktier, två procent av aktierna, till Gaz för \$55.

Två dagar efter att Modig kommer hem från Sibirien är ett styrelsesammanträde inkallat sedan tidigare. Dagen före mötet skickar Modig ut ett utkast till ett letter of intent mellan bolaget och Gaz, där styrelsen ställer sig bakom affären, och en kalkyl på bolagets värde med hänvisning till den sista årsredovisningen. På styrelsemötet föredrar Modig förslaget till affär och efter en diskussion på omkring 30 minuter ställer sig styrelsen bakom förslaget och låter styrelseordföranden skriva på utkastet till letter of intent. Ungefär två tredjedelar av aktieägarna säljer relativt omedelbart sina aktier, medan de resterande aktieägarna låter en affärsbank räkna på om vederlaget utgör ett "fair price". Affärsbanken kommer fram till att budet snarare borde ligga på ungefär \$70 per aktie.

Du approcheras av en grupp av de aktieägare som sålt sina aktier. De undrar över om de kan få skadestånd för den dåliga affär som de har gjort genom att sälja aktierna för billigt.

- a) Identifiera det eller de rättsliga problemen i frågan.*
- b) Vilka krav skall ställas på styrelsebehandling?*

Seminarieuppgift 3 – Styrning

Aktiebolaget Insolventia har under en tid haft problem med att leva upp till villkoren i det kreditavtal som bolaget ingått med Storstads Sparbank. I avtalet har banken relativt omfattande rättigheter att påverka verksamheten i bolaget, om bolaget inte kan följa avtalet. Bland annat kan banken

- tillsätta en observatör i bolagsstyrelsen,
- besluta vilka förfallna räkningar som skall betalas i första hand,

- lägga in veto mot finansieringslösningar, till exempel nya lån och emissioner,
- begära in information, kontrollera redovisningen och få löpande ekonomiska uppdateringar, samt
- påkalla försäljning av bolagets fasta egendom.

Banken har hittills utnyttjat observatörs- och informationsrättigheterna. Den funderas nu på att ta ett fastare grepp om bolagets ekonomi, för att säkerställa sina fordringar, och undrar om det finns några risker med detta.

- a) Identifiera det eller de rättsliga problemen i frågan.*
- b) Löper banken några risker?*

AS5 – Extern förvaltning

Syfte

- Kunskap om rättsbehandlingsreglerna och anknytande regelkomplex i associationsrätten.

Seminarieuppgift 1 – Rättskapaciteten gränser

Lars Andersson är verkställande direktör och styrelseledamot i *Andersson plåt & verktyg AB*, ett anrikt företag i plåt- och verktygsbranschen med verksamhet främst i Blekinge och östra Skåne. Av bolagets bolagsordning framgår bland annat:

”Bolaget skall ägna sig åt plåtslageri, reparationer av fordon och annan utrustning, verkstadsverksamhet och annan därmed förenlig verksamhet, travhästverksamhet, samt bedriva för rörelsen nödvändig kapitalplacering.”

De sista åren har verksamheten inte gått lysande ekonomiskt och i syfte att inte behöva säga upp personal har Andersson ingått avtal om reparationer av jordbruksutrustning, grävskopor och andra maskiner med både näringsidkare i Småland och Norrköpings Elektriska Verk.

I samband med att en av hans kunder inte kunde betala sina räkningar tog han vidare emot en grävskopa i stället för kontant betalning, och överväger nu att lämna anbud på vissa markarbeten i Ronneby. När beställaren av markarbetena, Ronneby kommun, undrade om detta verkligen var sådan verksamhet som Anderssonbolaget ägnade sig åt bedyrade han att så var fallet och stämde också av med aktieägarna i bolaget (det vill säga Andersson och hans syskon) att de inte hade några invändningar.

a) *Föreligger några rättsliga problem? I så fall – för vem?*

På sin fritid är Andersson en engagerad styrelseledamot i den fem personer starka styrelsen för Ronneby skytteförening. Föreningens ”ändamål” anges i stadgarna som:

”Ronneby skytteförening skall med sin verksamhet främja intresset för skyttesporten och skytterörelsen, bidra till underhållet av Ronneby skjutbana och öka samhörighet mellan skytteintresserade i Ronneby. Föreningen är partipolitiskt och religiöst oberoende.

Föreningens verksamhet skall bestå av möten, diskussioner, studiebesök, samkväm, tävlingar, utgivande av en tidskrift och annan verksamhet som är förenlig med föreningens syfte.”

Beträffande beslutsfattande i föreningens förvaltning framgår:

”I frågor som inte enligt dessa stadgar ankommer på årsmötet är styrelsen föreningens högsta beslutande organ.”

Styrelsen i föreningen har det senaste året bland annat ingått avtal med en avtalstid om fem år om en VIP-loge vid travbanan i Karlshamn för vilken avgiften kommer att uppgå till åtminstone 25 procent av föreningens årliga intäkter. Styrelsen menar att logen kan främja sammanhållningen mellan medlemmarna och kanske till och med locka nya medlemmar till skytterörelsen – Andersson formulerar det som att ”nu finns ytterligare en arena för skytteintresserade att komma i kontakt med föreningen, lära sig skjuta och träffa nya kamrater”.

Andersson har på egen hand men för föreningens räkning köpt in en kokvagn från försvarets överskottslager i Carlskrona, som han tyckte kunde komma väl till pass för utskänkning av kaffe, soppa och dylikt under kyliga dagar vid skjutbanan. Styrelsen godkände i efterhand köpet och betalade ut ersättning till Andersson för vad han lagt ut.

När det nu börjar dra ihop sig till årsmöte höjs röster i föreningen för att styrelsens ”affärer” inte är förenliga med stadgarna.

- b) *Vilka följder får rättshandlingarna för associationen, den rättshandlande och tredje man?*
- c) *Vilka skillnader föreligger mellan tillämpliga regler i a) och b) – förklara varför?*

Seminarieuppgift 2 – kollusion

För en tid sedan avled den ende styrelseledamoten i Mellanstad Bygg AB. Lars-Inge Klok (”Lasse”), som är suppleant i styrelsen, fann sig därför plötsligt vara företrädare för bolaget. Bolaget har fordringar enligt förlikningsavtal på Andersson Fastighet AB uppgående till två miljoner kronor. För Andersson Fastighets skuld har Anders Andersson och Elsa Andersson gått i solidarisk borgen.

Lite oväntat söker Anders upp Lasse. Efter lite övertalning går Lasse med på att upprätta ett nytt förlikningsavtal där Mellanstad Bygg efterger alla fordringar på Andersson Fastighet eller makarna Andersson. För detta får bolaget ett vederlag allt för ett om 25 000 kronor. (De 25 000 kronorna förbrukar Lasse sedermera på lokal).

Föga förvånande blir Anna Nordberg, numera ende aktieägare i Mellanstad Bygg, måttligt förtjust i Lasses uppgörelse. Nu vill hon veta om hon kan invända mot avtalet?

Seminarieuppgift 3 – Ratihabering

Fabriktris Anna Andersson är styrelseordförande och innehavare av femtioen procent av aktierna i Storstads Mekaniska AB (övriga aktier innehas av hennes två yngre bröder) samt vice styrelseordförande och innehavare av nio procent av aktierna i Mellansatds Industriaktiebolag. Industriaktiebolag har på ledningsnivå diskuterat reinvestering i en tillverkningsmaskin för att effektivisera produktionen av industriprodukter. När verkställande direktören Sven Svensson tar upp ärendet på ett styrelsesammanträde säger Anna Andersson att hon mycket väl förstår vad det

är för maskin som behövs och att de kan fortsätta diskussionen efter mötet för att komma fram till ett förslag.

På nästa styrelsesammanträde presenterar Anna Andersson och Sven Svensson tillsammans ett förslag som i korthet går ut på att Storstads Mekaniska AB konstruerar en sådan maskin som Industribolaget behöver. Efter lite diskussion, som innefattar jämförelser med kostnaden för olika tänkbara alternativ, kommer styrelsen fram till att den föreslagna affären gynnar båda bolagen och ger Sven Svensson i uppdrag att skriva på ett avtal med Storstads Mekaniska AB.

I samband med att Industribolagets revisor går igenom styrelseprotokollet uppmärksammar han att Anna Andersson var styrelseledamot i båda bolagen som var avtalsparter. Han påtalar detta för styrelsen som fattar ett nytt beslut – där Anna Andersson inte närvarar – att godkänna avtalet. Anna Andersson tar för sin del upp saken med sina bröder som inte har något att invända mot affären.

- a) *Diskutera vidtagna åtgärder för att få avtalet att gälla gentemot respektive motpart.*
- b) *Skulle det ha någon betydelse om det i Storstads Mekaniska AB fanns en missnöjd aktieägare som innehade 11 procent av aktierna?*

AS6 – Kapitalskydd I

Syfte

- Grundläggande kunskap om kapitalskyddsregler och deras syfte i associationsrätten.

Seminarieuppgift 1 – Vinstutdelning

DataConsulting AB är verksamt i IT-branschen. Företagets verksamhet omfattar bland annat att konstruera datasystem och tillhandahålla konsulttjänster. Det har i medeltal 25 anställda. Verkställande direktören Sven-Inge Eriksson (60 procent), hans hustru Åsa Eriksson (25 procent) och minderåriga tre söner Anders, Bertil och Carl (vardera fem procent) äger alla aktier i bolaget.

Nu närmar sig verksamhetsåret sitt slut i bolaget. Huvudägaren Eriksson har som policy att inte låta onödigt mycket pengar stå kvar i bolaget. ”Det är mycket bättre om kapitalet kan tas ut och arbeta på annat håll” menar han. Eriksson vill således maximera kapitaluttaget – egentligen ta ut allt fritt eget kapital ur bolaget - detta år. Till saken hör att han har för avsikt att avveckla eller försälja verksamheten på några års sikt.

Inför det styrelsesammanträde då det skall beslutas vilken rekommendation som skall lämnas till stämman (eller mindre formellt uttryckt när Eriksson skall bestämma hur mycket pengar han skall ha) upprättar ekonomichefen följande utkast till resultat- och balansräkningar:

RESESLUTATRÄKNING

<i>Belopp i kronor</i>	<i>Innevarande år</i>	<i>Föregående år</i>
Nettoomsättning	59 594 476	65 271 279
Övriga rörelseintäkter	609 817	25 207
Handelsvaror	-4 135 167	-7 150 226
Övriga externa kostnader	-12 958 558	-13 181 163
Personalkostnader	-38 647 961	-36 516 575
Avskrivningar av materiella och imateriella anläggningstillgångar	-2 752 384	-3 630 389
Övriga rörelsekostnader	-46 228	-269 170
<i>Rörelseresultat</i>	<i>1 646 995</i>	<i>4 372 963</i>
Ränteintäkter och liknande poster	194 876	183 472
Räntekostnader och liknande poster	-432 679	-686 376
<i>Resultat efter finansiella poster</i>	<i>1 409 192</i>	<i>3 870 059</i>
Skatt på årets resultat	-488 403	-1 237 599
Resultat	920 789	2 632 460

Belopp i kronor	31 dec.	31 dec. föregående år
-----------------	---------	-----------------------

Anläggningstillgångar

Balanserade utgifter		
för programutveckling	6 680 000	9 340 004

Materiella anläggningstillgångar:		
Inventarier	471 737	140 902

<i>Summa anläggningstillgångar</i>	7 151 737	9 480 906
------------------------------------	-----------	-----------

Kortfristiga fordringar		
Kundfordringar	6 957 384	7 958 288
Skattefordringar	-	49 526
Övriga fordringar	400 847	647 291
Förutbetalda kostnader	6 966 954	5 754 869

Kassa och bank	61 380	990 614
----------------	--------	---------

<i>Summa omsättningstillgångar</i>	14 386 565	15 400 588
------------------------------------	------------	------------

Summa tillgångar	21 188 302	24 548 494
-------------------------	-------------------	-------------------

Eget kapital

Bundet eget kapital		
Aktiekapital (1000 aktier à 100 kr)	100 000	100 000
Bundna reserver	2 933 657	2 731 845

Fritt eget kapital		
Fria reserver	271 439	-1 561 006
Årets resultat	920 789	2 632 460
Summa Fritt eget kapital	1 192 228	1 071 454

Avsättningar		
Avsättningar för uppskjuten skatt	303 380	24 500

Långfristiga skulder		
Checkräkningskredit	864 398	1 624 659
Övriga skulder till kreditinstitut	-	625 000
	864 398	2 249 659

Kortfristiga skulder		
Skulder till kreditinstitut	625 000	1 250 000

Leverantörsskulder	4 147 728	3 215 582
Skatteskulder	1 278 433	1 208 467
Övriga skulder	3 117 830	4 992 666
Upplupna kostnader	6 625 648	7 704 321
	15 794 639	18 371 036

Summa eget kapital och skulder 21 188 302 24 548 494

Eriksson vill ta ut en aktieutdelning på en miljon kronor till sig och sin familj.

- *Bedöm möjligheten att besluta om vinstutdelning enligt förslaget.*

Seminarieuppgift 2 – Sanktionsregler

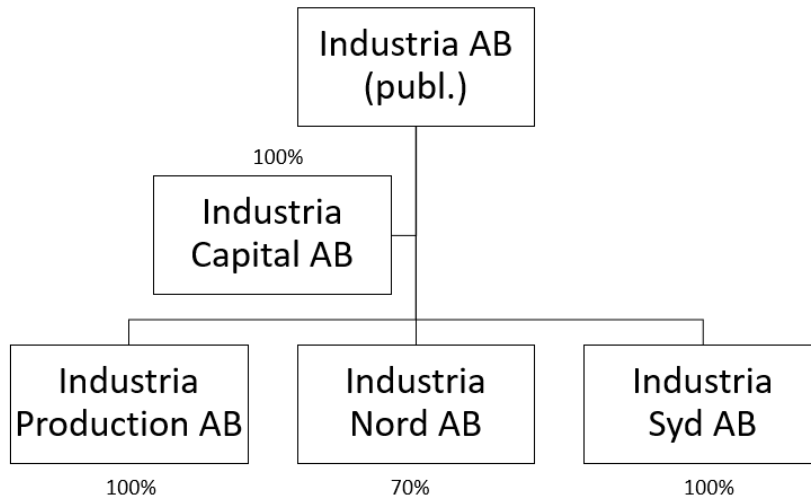
På stämman i DataConsulting AB (se seminarieuppgift AS6:1 ovan) beslutar Eriksson, som har fullmakt att företräda samtliga aktier, om att utdelning skall ske med 1,1 miljon kronor, trots att revisorn avstyrkt en så hög utdelning. Omedelbart efter stämman betalar ekonomichefen ut hela utdelningsbeloppet till Erikssons bankkonto. Eriksson ger sedan banken i uppdrag att föra vidare pengarna till familjens olika sparkonton.

Efter ungefär en månad är det dags för löneutbetalningar. Det visar sig då att det inte finns särskilt mycket pengar i kassan, så bolaget får använda checkräkningskrediten för att betala löner. När Bolagets revisor får höra talas om detta blir hon förfärad – hon vänder sig till revisionsbolagets jurister och undrar vad som gäller i den uppkomna situationen?

- a) *Kan det blir fråga om återbäringsskyldighet eller bristtäckningsansvar för någon av de inblandade aktörerna?*
- b) *Kan något annat ansvar komma att aktualiseras med anledning av bolagets dåliga ekonomi?*

Seminarieuppgift 3 – Koncernbidrag, förtäckt utdelning m.m.

Industria AB (publ.) är ett svenskt publikt aktiebolag vars aktier tagits upp till handel på Nasdaq. Industria är dessutom moderbolag i en koncern som bland annat innehåller följande aktiebolag (procentsiffrorna i bilden anger Industrias aktieäande):

I samband med att arbetet med årsredovisning och revision påbörjas för senaste verksamhetsåret i Industria-koncernen och de olika ingående bolagen uppmärksammas följande förhållanden:

1. Industria-koncernen genererar ett totalt överskott på moderbolagsnivå om 300 miljoner kronor när överskottet i kapitalförvaltningsbolaget Industria Capital samt försäljningsbolagen Nord och Syd summeras. Produktionsbolaget Productions, som producerar varor som försäljs gör förlust med 100 miljoner kronor. Industria av vill lämna ett så kallat koncernbidrag innan årsredovisningen upprättas för att utsläcka förlusten i Productions.
2. Nord och Syd har ett löpande avtal med moderbolaget Industria som innebär att de vardera betalar en miljon kronor per månad för koncerninterna tjänster (oavsett vilka tjänster som utnyttjas) – vid årsskiftet hade Nord överbetalat en halv miljon kronor och Syd överbetalat sex miljoner kronor. Koncernledningen hade insikt i Syds överbetalningar, men menade att det inte skulle ha någon betydelse om pengarna står i Industria eller i Syd.
3. Varje dag samlas det likvida överskottet i de olika koncernbolagen på ett gemensamt koncernkonto som administreras av Capital. Beloppen bokförs på respektive bolag i Capital. Nästa morgon betalar Capital ut så mycket likvida medel som bolagen begär.

Bolagets revisor ber dig i egenskap av nyanställd jurist vid Advokatfirman Random Loophole att "titta på" transaktionerna och återkomma med eventuella synpunkter.

AS7 – Kapitalskydd II

Syfte

- Grundläggande kunskap om kapitalskyddsregler och deras syfte i associationsrätten, särskilt regler som kompletterar kapitalskyddsreglerna.

Seminarieuppgift 1 – Allmänna låneförbudet

Näringsidkare D-A Thor är en framgångsrik företagare i databranschen. Han är ensam ägare till ett datakonsultföretag som sysselsätter ett 50-tal datakonsulter och ger årligt överskott på ungefär 10 miljoner kronor. Det mesta av överskottet investerar Thor i värdepapper av olika slag, antingen genom dataföretaget (vars verksamhetsföremål innehåller skrivningen "...för verksamheten nödvändig kapitalplacering) eller i det likaså helägda aktiebolaget Thor Invest AB.

Utöver allts om har att göra med datorer är Thor en passionerad utövare av vattensporter av olika slag. Han blir därför entusiastisk när han ser en fastighetsannons för vad som kan vara hans drömhus i Stockholms södra skärgård. När Thor besöker visningen av huset visar det sig vara riktigt och snart har han undertecknat ett köpekontrakt. Först då inser Thor att han inte har de likvida medel om 25 miljoner kronor som behövs för betalning. "Nåja" tänker Thor "det finns ju gott om pengar i bolaget och det är ju mitt bolag".

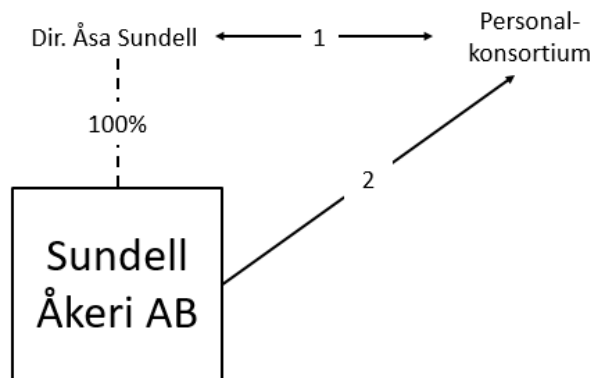
När Thor är tillbaka på kontoret på eftermiddagen går han förbi bolagets kamrer och säger "för över 25 miljoner kronor till mig, bokför det som förskott av utdelning". Sedan går tiden utan att någon tänker så mycket på transaktionen förrän det blir dags för att upprätta årsredovisning i mars året därpå. Bolagets revisor Inga Fehl uppmärksammar uttagnet och undrar hur hon skall hantera det... "det finns ju inga regler om förskottsutdelning" tänker Fehl "så det är väl ett uttag under löpande år som skall betalas tillbaka eller kvittas före årsskiftet, annars rör det sig väl om ett lån?" Fehl hör sig för med några kollegor och får lite olika svar – någon tycker att det kan kvittas, medan någon annan menar att det rör sig om ett förbjudet lån.

Gör en analys av transaktionen!

Seminarieuppgift 2 – Förvärvslåneförbudet

Direktör Åsa Sundell driver sedan många år Sundell Åkeri AB, ett företag i åkeri- och transportnäringen. Sundell överväger att pensionera sig och har sett sig om efter en köpare av aktierna i åkeriet. Efter lite sonderingar och förhandlingar utskristaliserade sig ett personalkonsortium med några av de anställda i åkeriet som tänkbara köpare. Sundell 'r glad över denna lösning, men lite bekymrad över när hon kan få betalt för sina aktier, eftersom konsortieparterna inte omedelbart verkar ha likviditet för detta.

Efter ytterligare diskussioner och hjälp från en fristående finansieringskonsult kommer emellertid parterna överens om följande transaktionsstruktur:

Transaktionen sker i två steg. Först (1) upprättas ett avtal mellan Sundell och parterna i personalkonsortiet med följande huvudvillkor:

- a) På tillträdesdagen överläter Sundell samtliga sina aktier till konsortieparterna.
- b) Konsortieparterna betalar hälften av köpeskillingen, fem miljoner kronor, kontant och utfärdar en revers för den resterande delen av köpeskillingen där det framgår att avbetalning skall ske med en miljon kronor om året.

Sedan (2) avtalar konsortieparterna med varandra om att utdelning från bolaget skall gå till avbetalning på reversen. Sundell Åkeri AB förbinder sig i samma avtal gentemot konsortieparterna att inte betala ut utdelning till någon annan än Sundell så länge köpeskillingen inte är fullt betald.

Analysera finansieringsupplägget!

Seminarieuppgift 3 – kapitalbrist och tvångslikvidation

Under din första dag som biträdande jurist på advokatbyrån Paye, Cash & Praye får du ett telefonsamtal från herr Gurkberg som är styrelseledamot i Grönsaken AB, ett anrikt företag i grönsaksbranschen. Gurkberg berättar det följande om företagets affärer.

För några år sedan investerade styrelsen huvuddelen av bolagets fria kapital i aktier i ett ryskt aktiebolag som skulle ta över och utveckla gamla sovjetiska kolkhozer till moderna jordbruksföretag. Detta visade sig bli en betydligt sämre affär än förväntat och nu, i ljuset av den rådande världsutvecklingen, är framtidsutsikterna rent katastrofala. Det har gått så långt att styrelsen fruktar att Grönsaken snart når insolvens. För att om möjligt få tillbaka något vill Grönsaken stämma den affärsförmedlare som presenterat och biträtt vid affären, Roffander Konsult AB, för att få tillbaka det väl tilltagna konsultarvodet och kanske också skadestånd för den misslyckade affären.

Nu har styrelsen precis fått ett brev från Roffanders ombud, där ombudet bland annat skriver att styrelsen bör betänka att om aktiekapitalet förbrukats till mer än

hälften ådrar sig styrelseledamöterna personligt ansvar för alla Grönsakens kostnader, men styrelsen vill ogärna ge efter för ren skrämseltaktik.

Gurkberg avslutar med att fråga om Paye, Cash & Praye kan åta sig ärendet? Bolaget har en bra försäkring för tvister i affärsverksamheten.

Gör en rättslig analys!

Allmän aktiemarknadsrätt

Syfte

Syftet med seminariet är att ge grundläggande kunskaper om aktiemarknadens funktion och reglering.

Uppgift 1

Spel & Dobbel AB (publ.) bedriver spelverksamhet i olika avseenden. Verksamheten har de senaste fem åren varit lyckosam och genererat ett överskott om sammanlagt 25 miljoner kronor, bl.a. eftersom den centrala administrationen i bolaget kunnat hållas till ett minimum pga.

”outsourcade” funktioner såsom redovisning och informationshantering. Det enda smolket i aktieägarnas bägare är att inte alla spelkulder som bolagets kunder ådragit sig har betalas in i den takt som vore önskvärd. För två år sedan stiftade därför Spel & Dobbel det helägda dotterbolaget Baltic Inkasso AB, vars affärsidé är att bedriva sådana indrivningsåtgärder som ökar betalningsviljan hos Spel & Dobbels kunder. Verksamheten i dotterbolaget har varit framgångsrik, även om elaka reportage i media ifrågasatt om den alltid är förenlig med god inkassosed.

Styrelseordföranden och huvudägaren i Spel & Dobbel tycker nu att tiden är mogen för en börsnotering och har därför bett sina rådgivare att arbeta fram ett underlag.

Diskutera förutsättningarna för en notering!

Uppgift 2

Forskningen om bolagsstyrning är i stort sett enig om att bolagsstyrelsen är det viktigaste bolagsorganet i ett noterat och listat bolag. Av avgörande vikt är att den har en ändamålsenlig sammansättning i förhållande till bolagets storlek, bransch och verksamhet, till exempel när det gäller diversifiering av kompetens.

Diskutera hur styrelsens roll och uppgifter i ett noterat bolag skiljer sig från styrelsens roll och uppgifter i ett mindre onoterat bolag och vilka krav som man bör ställa på styrelsesammansättningen.

Uppgift 3

Ett private equity-bolag har nyligen förvärvat aktiemajoriteten i det noterade bolaget Septacum AB (publ.). Som ett led i förvärvsprocessen beslutade bolagsstämman i Septacum, före private equity-bolagets förvärv, att emittera aktier till två styrelseledamöter i Septacums styrelse, som enligt private equity-bolagets uppfattning är nyckelpersoner för den fortsatta verksamheten.

När förvärvet genomförts innehade private equity-bolaget 45 procent av aktierna i Septacum och praktisk majoritet på bolagsstämman. Strax efteråt uppkom frågan hur styrelsen skulle sammansättas – det konstaterades att några ytterligare styrelseledamöter med nyckelkompetens borde tillsättas och att dessa borde ha aktier för att deras incitament skulle likställas med aktieägarnas incitament. Septacum överväger därför en ny riktad emission.

Vilka förutsättningar har Septacum att genomföra den aktuella riktade emissionen?

Uppgift 4

Läs och analysera Aktiemarknadsnämndens avgörande AMN 2018:19.¹

¹ <http://www.aktiemarknadsnamnden.se/201819>.

Marknadsinformationsrätt

Syfte

Syftet med seminariet är att ge grundläggande kunskaper om aktiemarknadens funktion och reglering, i synnerhet informationens betydelse för marknadens funktionssätt.

Uppgift 1

Swedish Tools AB (publ.) skall i morgon publicera sin delårsrapport. För att förbereda pressmeddelandet laddar informationsavdelningen upp rapporten och ett pressmeddelande på hemsidan, men lägger inte ut någon länk. Dessvärre visar det sig att den som ändrar web-adressen för motsvarande delårsrapport förra året, www.swedishtools.se/rapporter/2018/q2, till [...2019/q2](http://www.swedishtools.se/rapporter/2019/q2) kommer åt rapporten.

Förfarandet anmäls av Nasdaq Stockholms övervakningsavdelning till disciplinnämnden.

- a) *Identifiera tillämpliga regler och*
- b) *föreslå eventuell sanktion.*

Uppgift 2

Nordbank AB (publ.) är en större svensk bank, noterad på Nasdaq Stockholm. Verksamhet bedrivs förutom i Sverige bland annat av ett dotterbolag i Baltland. Nordbank påbörjade sin verksamhet i Baltland genom att förvärva Baltland Savings Bank, som efter förvärvet blev ett helägt dotterbolag. Förvärvet har i efterhand inte varit helt oproblematiskt, bl.a. visade det sig vara svårt att samordna, och skapa transparens i, bankernas datasystem. Ett annat problem har varit att en stor del av de kundkännedomsuppgifter som banken vart skyldig att hämta in, hämtats in på baltländska eller putniska, så att de varit svåra att läsa för kontrollfunktionerna hos Nordbanks huvudkontor.

Det baltländska dotterbolaget har under en serie år levererat ett betydande överskott och också stått för betydande betalningsströmmar genom banken. I synnerhet är det omkring 2 000 konton med innehavare med domicil i Putland som stått för en betydande mängd betalningstransaktioner.

För omkring ett år sedan fick Nordbank ett påpekande av Putlands centralbank om att det kunde förekomma penningtvätt i Nordbank. Påpekandet diskuterades i styrelsen som emellertid kom fram till att det nog inte var någon större risk, eftersom det inte fanns några konkreta misstankar om detta i banken.

För exakt en vecka sedan blev Nordbanks informationschef uppringd av en journalist på *Granskarna* som berättade att ett omfattande ”grävarbete” lett till slutsatsen att det bedrevs penningtvätt i Nordbanks baltländska dotterbolag. Informationsschefen fick se delar av ett program som skulle sändas om tio dagar, för att om Nordbank så önskade kommentera programmet. Nordbank valde att inte vidta någon åtgärd, men eftersom ett ägarsamråd var planerat med de 10 största ägarna några dagar senare informerades dessa efter att övriga ärenden behandlats om att ”televisionen kommer att sända ett program där det påstås att det förekommer penningtvätt i vårt baltländska dotterbolag, men vi tror oss ha situationen under kontroll.”

Gör en rättslig analys!

Uppgift 3

Betänk följande scenarier:

1. För några dagar sedan fick Medica AB (publ.) veta att amerikanska myndigheten FDA inte skulle godkänna deras senaste läkemedel avsett för den amerikanska marknaden. Medica skickade omedelbart ut ett pressmeddelande där det framgick att ”ytterligare test” skulle behöva göras innan läkemedlet var godkänt. Några dagar senare beslutade finanschefen i Medica, som oroades av nyheterna, att sälja hälften av sina aktier.
2. Efter verkställande direktörens slutanförande på kapitalmarknadsdagarna i Electra AB (publ.) frågade en ekonomijournalist om det inte gick att få lite mer konkret information om utsikterna på den för bolaget viktiga marknaden Långtbortistan. Verkställande direktören svarade att någon konkret information inte kunde lämnas, men att det fanns all anledning att se an framtiden med stora förhoppningar.
3. En investerare med gott namn i marknaden berättar i förtroende på en lunch med en god vän att ett konsortium vari investeraren ingår kommer att göra en investering i innovationsföretaget i betalningsbranschen Pay Now AB (publ.) som är noterat på Nasdag Stockholm. Den gode vännen köper efter lunchen en större aktiepost i Pay Now.
4. En aktiehandlare lägger löpande ut positiv information på olika sociala media om aktierna i Solutia AB (publ.). Informationen lyfter up alla positiva nyheter och försöker förklara bort vad som kan uppfattas som negativt. Aktiehandlaren har tidigare köpt aktier för en miljon kronor i bolaget.

Utred om reglerna om marknadsmissbruk följs!

Publika transaktioner

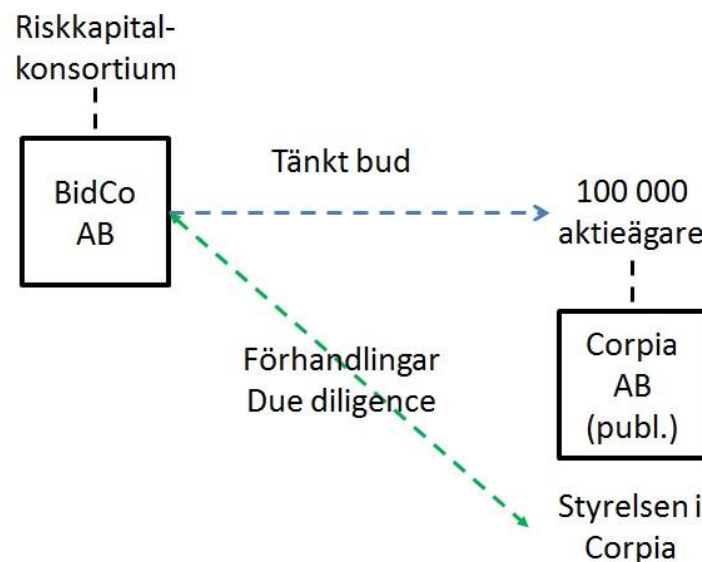
Syfte

Syftet med seminariet är att ge grundläggande kunskaper om aktiemarknadens funktion och reglering, i synnerhet avseende publika transaktioner.

Uppgift 1

Ett riskkapitalkonsortium har förhandlat med styrelsen i Corpia AB (publ.) om ett offentligt uppköpserbjudande, ”budet”. De 10 000 000 aktierna i Corpia har tagits upp till handel på Nasdaq Stockholm. Corpia har 100 000 aktieägare. Först lämnade riskkapitalkonsortiet ett indikativt bud som styrelsen i Corpia fann vara ungefär vad den bedömde som finansiellt och industriellt rimligt. Därmed medgav styrelsen i Corpia riskkapitalkonsortiet att genomföra en due diligence-undersökning.

Efter att due diligence-undersökningen utfallit till belåtenhet och samsyn nåtts om ungefär vilket vederlag som skall betalas till aktieägarna i Corpia skissar riskkapitalkonsortiet vidare på hur budet skall utformas.

Riskkapitalkonsortiet vill utforma budet så att betalning för varje aktie i sker med 100 kronor. För aktieägare i Corpia som äger färre än 500 000 aktier får betalt i pengar och aktieägare som äger fler än 1 000 000 aktier får välja på att få betalt i pengar eller utbytesaktier i BidCo. Syftet med att diversifiera vederlaget är att inte BidCo skall få för många aktieägare efter transaktionens genomförande.

a) *Är det diversifierade vederlaget tillåtet?*

- b) *Vilken roll har bolagsstyrelsen för ett målbolag – i denna uppgift Corpia – i samband med ett offentligt uppköpserbjudande?*

Uppgift 2

Predator Ltd. är en engelsk så kallad *corporate raider*, vars verksamhet går ut på att köpa upp, rationalisera och sedan sälja företag som, enligt vad Predators analys säger, inte drivs på ett optimalt sätt. Predator har sedan en tid undersökt den svenska marknaden på lämpliga uppköpsobjekt – eftersom den svenska aktiemarknaden präglas av att de aktiebolag vars aktier tagits upp till handel har en eller några dominerande ägare, är det rimligt lätt att lyckas med offentliga uppköpserbjudanden.

För en tid sedan fastnade Predator för ett aktiebolag i stålbranschen, Borr AB (publ.), ("målbolaget"), som har en omsättning på en miljard kronor om året och som har lämnat ett överskott på ungefär 50 miljoner kronor per år de senaste åren. Predator misstänker att med en ny och effektivare ledning och rationaliseringar av olika slag, skulle vinstmariginalen öka.

Predator börjar med att kontakta den största aktieägaren i målbolaget, Investmentbolaget SweInvest AB, relativt snabbt kommer Predator och storägaren överens om att om Predator betalar minst 100 kronor per aktie, förbinder sig storägaren att sälja sina aktier till Predator och meddela det i samband med att ett uppköpserbjudande lämnas.

- a) *Varför vänder sig Predator direkt till storägaren, utan att informera målbolagets styrelse?*
- b) *Är den typ av åtagande som Predator och storägaren kommit överens om tillåtna på den svenska aktiemarknaden?*

När styrelsen och företagsledningen i målbolaget lite senare kontaktas av Predators ombud, visar det sig att de inte alls är med på noterna. Styrelsen säger nej till Predators begäran att få göra en due diligence-undersökning och meddelar att den inte kommer att ingå i några förhandlingar. Dessutom inleder styrelsen en informationskampanj, vars syfte är att förmå aktieägarna att inte sälja sina aktier – i annonskampanjen framkommer några huvudtemata:

- Ett bud skulle inte vara finansiellt och industriellt riktigt.
- Målbolaget klarar sig sannolikt bättre som ett självständigt företag i framtiden än om det får Predator som ägare.
- Predator kommer att lägga ner industrier och säga upp anställda för att öka vinsten.
- Predator är olämpligt som ägare på grund av den förestående Brexit.

Kostnaden för informationskampanjen med bl.a. annonser i dagspressen och olika rådgivningskostnader uppskattas av målbolagets finanschef till ungefär 100 miljoner kronor.

c) *Gör en rättslig analys av målbolagets åtgärder!*

Uppgift 3

Aktierna i Notisia AB (publ.) är upptagna till handel på Nasdaq Stockholm. Under en pågående ekonomisk svacka behöver Notisia ett kortsiktigt kapitaltillskott och det visar sig att det skulle bli dyrt att låna upp pengarna från banken. Notisias huvudägare SweInvest AB, som innehar 28 procent av aktierna, skulle emellertid kunna tänka sig att tillskjuta kapital i en emission. För att kapitaltillskottet skall få avsedd verkan behöver det dock ske skyndsamt, annars skulle delar av Notisias verksamhet behöva avvecklas.

Styrelsen i Notisia överväger mot denna bakgrund en riktad emission till SweInvest. SweInvest skulle efter genomförandet av den riktade emissionen få 32 procent av aktierna.

Föreslå Notisias styrelse hur den bör agera!

Kapitalmarknadsrätt I

Syfte

Introduktion till kapitalmarknadsrättsliga grundkoncept.

Uppgift 1

I ett brev från fyra branschorganisationer på finansmarknaden finns bland annat följande text:

”Det är en tydlig trend att varje regelverk i sig – inte minst på EU-nivå – är mycket detaljerat i sin konkreta utformning, och därmed omfattande. I synnerhet med de regler som kommer från de europeiska tillsynsmyndigheterna EBA, [ESMA] och EIOPA – där Finansinspektionen representerar Sverige – så blir resultatet ett massivt regeltryck för banker, försäkringsföretag och andra finansiella företag men även för företag i helt andra branscher och för fysiska personer. Inte sällan ses exempel på överlappande och oproportionerlig reglering som inte fyller sitt syfte.

Ett stort problem är att dessa detaljerade regleringar ofta är svårtilämpade och föga anpassade till verkligheten i Sverige. Ett komplext regelverk med regler på olika normnivåer-direktiv, förordningar, riktlinjer osv. - underlättar inte överskådligheten och förutsebarheten.

Många röster både i och utanför branschen ger allt oftare uttryck för att den massiva mängden av ny reglering riskerar att hämma tillväxt och innovationskraft i näringslivet- men också hindra effektiv konkurrens på marknaderna. Dessa varningens ord ska tas på allvar. [...]

All lagstiftning måste vila på rättssäker grund för svenska företag och konsumenter. Reglerna måste vara tydliga, effektiva och förutsägbara för alla som har att följa dem. Om regeringen på allvar vill värna om företagets och konsumenternas intressen går det aldrig att tumma på kvaliteten i lagstiftningsarbetet.

Men reglerna för finanssektorn och konsumenterna bestäms alltså numera i mycket liten grad på nationell nivå. Merparten av de regler som de finansiella företagen ska tillämpa har i stället sin grund i EU-regler eller är direkt verkande EU-regler. Regleringstakten är hög inte minst hos de europeiska tillsynsmyndigheterna. Det måste självfallet påverka den svenska lagstiftningsprocessen. Den högt uppdrivna regleringstakten på finansmarknadsområdet är i sig argument för resursöversyn och prioritering hos departement och myndigheter.

Vi har slagit fast att reglerna måste vara tydliga, effektiva och förutsägbara för alla som har att följa dem. En annan utgångspunkt är att alla i Sverige ska ha rimliga möjligheter att ta del av de regler som gäller. I dag är det en mycket omfattande och komplex uppgift att genom EU-institutionernas webbplatser och andra källor få kunskap om gällande rätt eftersom det inte finns

någon plats där all reglering på ett visst område finns samlad. Det är för oss en självklarhet att Finansinspektionen som tillsynsmyndighet bör publicera gällande EU-regler inom finansmarknadsområdet.”

- a) *Vilka övergripande ändamål skall kapitalmarknadsregleringen tillgodose?*
- b) *Diskutera mot bakgrund av utformningen av t.ex. MAR och CRD IV om branschorganisationernas kritik har fog för sig och försök komma med konkreta förslag till hur Sverige borde förhålla sig till reglering på kapitalmarknaden.*

Uppgift 2

Några tidigare anställda på kapitalförvaltningsavdelningen på storbanken Sydia har tillsammans startat aktiebolaget Expansion Invest AB vars affärsinriktning skall vara att bedriva kapitalförvaltning för olika investerare. I första hand skall bolaget vända sig till privatpersoner som blivit rika som entreprenörer eller idrottsmän, men som nu vill dra sig tillbaka och ha en lugnare tillvaro.

Verksamheten är tänkt att fungera så att investerarna betalar in minst 10 miljoner vardera till en fond som förvaltas av Expansion. Fonden skall i sin tur göra investeringar i aktiebolag utanför de reglerade marknaderna med syfte att bidra med såväl kapital som kunskap om företagsledning, så att investeringsobjekten kan utvecklas. Investeringshorisonten för Expansion är sex till åtta år.

Expansion-gruppen har lyckats rekrytera en ny vice verkställande direktör och placeringschef. Vice verkställande direktören är en tidigare så kallad stjärnförklarad placerare, som tog ett steg tillbaka från den finansiella hetluften för några år sedan då det visade sig att några av vederbörandes nära medarbetare ägnat sig åt insiderhandel. Också vice verkställande direktören var en period föremål för Ekobrottsmyndighetens intresse, men misstankarna avskrevs innan åtal väcktes. Nu vore det emellertid roligt att göra en come back.

Behövs tillstånd från Finansinspektionen?

Uppgift 3

Retail Bank AB (”banken”) ägs av några mellanstora aktörer i detaljhandeln. Avsikten är att banken – som just nu är föremål för tillståndsprövning – skall baseras på ägarnas verksamhet i form av mottagande av kundmedel och lämnande av kontokrediter. Banken skall vidare erbjuda privatpersoner inlåning, krediter, privatlån och betalningsförmedling. Distribution och marknadsföring av bankens tjänster skall ske genom ägarnas butiksnät. De tjänster som skall erbjudas i ägarnas butiker skall bestå av lämnande av saldobesked och kontantuttag i samband med köp.

Avsikten är att banken skall börja med att rekrytera 900 pilotkunder. Några ytterligare kunder utöver dessa är inte tänkta att tillkomma under de första två-tre åren av bankens verksamhet.

Inom ramen för Finansinspektionens handläggning av tillståndsärendet har inspektionen uppmärksammat banken på att det enligt inspektionens uppfattning finns risk för att banken inte kan anses utföra banktjänster.

Som svar på inspektionens frågor överlämnade bankens styrelse skrivelser från bankens tre största ägare, där två av dem anför att banken kommer att bedriva bankrörelse i tillräcklig omfattning och att verksamheten kommer att bli mer omfattande efterhand, när försöket med pilotkunder utvärderats. Den tredje storägaren anför emellertid att banken kanske inte borde bedriva bankrörelse om inte kundunderlaget blir större, utan att det än så länge snarare rör sig om någon annan form av finansiell verksamhet.

På Finansinspektionens fråga varför styrelsen inte själv besvarat inspektionens frågor, utan överlämnat yttranden från ägarna, svarar bankens företrädare att det finns ett aktieägaravtal som kräver enighet mellan ägarna för att ändra tidigare ingångna överenskommelser om bankens verksamhet.

- a) *Skall banktillstånd beviljas?*
- b) *Vilka åtgärder borde banken vidta om tillstånd inte beviljas?*

Kapitalmarknadsrätt II

Syfte

Introduktion till kapitalmarknadsrättsliga grundkoncept.

Seminarieuppgift 1 – Tillsyn

Stockholm Investment Bank AB ("banken") bedriver bankverksamhet med inriktning på *investment banking* och *private banking*.

I samband med finanskrisen började banken få svårigheter att skaffa likviditet för att fullgöra sina åtaganden. Finansinspektionen fick en anmälan från banken om att den hade en stor exponering – i form av utlånade medel – som kommit att överstiga tillåtna gränser mot en enskild kund. I anmälan framgick bland annat att banken avsåg att ansöka om att få ett särskilt likviditetsstöd från Riksbanken.

Av anmälan framgår vidare att orsaken till den stora exponeringen främst är att de säkerheter som banken hade för engagemanget försämrades i värde till följd av finanskrisen, vilket gav effekten att bankens riskexponering mot kunden ökade i samma omfattning. I anmälan anförde banken emellertid att en del av värdepappren i säkerheten sålts, vilket gav effekten att exponeringen kom ner till tillåtna värden.

När Finansinspektionens handläggare gör en närmare undersökning av bankens exponering får inspektionen emellertid anledning att anta att den försäljning som avsågs, en terminsaffär mellan kunden och dennes barn, var konstruerad på ett sätt som innebar att bankens exponering mot kunden inte ändrades. Inspektionen konstaterade också att på grund av kursrörelser på värdepappren som ingick i säkerheten fanns betydande osäkerhet om hur stor exponeringen var och att vid åtminstone några tillfällen hade exponeringen i själva verket varit otillåten även om man utgick från bankens beskrivning av terminsaffären.

Till följd av aktiemarknadens utveckling kom säkerheten efterhand att få ett varaktigt mindre värde. Banken beslutade, med anledning av att Finansinspektionen påpekade att värdet på säkerheten minskat, att skriva ner säkerheten med en miljard kronor.

Banken beskrev i en skrivelse till Finansinspektionen hur den har arbetat med att åtgärda den stora exponeringen. Det har, menar banken, funnits en beredskap och fokus på problemet. Inspektionens handläggare har emellertid under utredningstidens gång fått uppfattningen att bankens ledning inte i tillräcklig omfattning har utövat en adekvat intern styrning och framför allt inte har följt upp det arbete som utförts. Detta, menar inspektionens ansvarige tjänsteman, har medfört att

nödvändiga, men för verksamheten ingripande, åtgärder inte vidtogs förrän i ett sent skede och först efter inspektionens synpunkter.

Gör en bedömning och föreslå vilka åtgärder inspektionen bör vidta i den uppkomna situationen.

Seminarieuppgift 2

Läs Finansinspektionens beslut om Swedbank FI dnr 18-21044 och 19-7504 och SEB FI dnr 19-8698 (se studium).

- a) *Vilka omständigheter beaktar Finansinspektionen när sanktion skall beslutas?*
- b) *Förklara varför sanktionerna blir olika i de två fallen.*

Seminarieuppgift 3 – Rättsläget efter CRD IV-paketet

Sanktionsreglerna för regelöverträdelser i bland annat banker har ändrats efter HQ-affären genom det så kallade CRD IV-paketet. I korthet innebär det nya sanktionssystemet att det vid en rad regelöverträdelser kan bli aktuellt med sanktionsavgifter mot såväl en bank som mot bankens ledande företrädare.

- a) *Hade sanktionsbeslutet i HQ-ärendet sett annorlunda ut idag?*

I anslutning till att CRD IV-paketet implementerades i svensk rätt föreslogs inför bolagsstämman i en stor svensk bank att banken borde teckna försäkringar för de ledande befattningshavare som skulle kunna drabbas av sanktionsavgifter.

- b) *Argumentera för och emot sådana försäkringar ur dels lämplighetsaspekt, dels juridisk aspekt.*

Regelefterlevnad m.m.

Syfte

Syftet med seminariet är att dels introducera regelefterlevnad ("compliance") som koncept, dels påvisa dess koppling till juridiken, särskilt bolagsrätten.

Seminarieuppgift 1

Månaderna efter *Granskarnas* grävreportage om verksamheten i Nordbanken (se seminarieuppgift AS 9:2) blev turbulenta för banken. Efter avslöjandena avgick bland annat verkställande direktören och banken fick en till stora delar ny styrelse. Bankens bolagsledning har sett över verksamheten, som emellertid fortfarande, förutom den nordiska marknaden, är inriktad på Baltikum, Ryssland, Vitryssland och Ukraina.

Det är nu dags för ett styrelseseminarium om risker i verksamheten – försök att identifiera tänkbara regelefterlevnadsrisker för att kunna redovisa dem muntligt inför styrelsen.

- a) *Identifiera potentiella risker och vilka följder de kan få för banken!*
- b) *Diskutera huvuddrag i hur det interna regelsystemet avseende regelefterlevnad bör utformas och hur det bör förhållas till 8 kap. 4 § ABL.*

Seminarieuppgift 2

Det svenska delvis statligt ägda aktiebolaget Telia AB (publ.) var för några år sedan inblandat i en mutskandal i Centralasien (se bilaga till detta seminarium). Resultatet av affären kan juridiskt sammanfattas med att Telia fick betala sanktionsavgifter till amerikanska och nederländska myndigheter om sammanlagt \$ 965 000 000. De företagsledare som åtalats för mutbrott frikändes slutligt i hovrätten.

Diskutera mot denna bakgrund:

- a) *Varför fick Telia betala sanktionsavgifter till bland annat USA?*
- b) *Är det svenska regelsystemet för givande och tagande av mutor tillräckligt?*

Seminarieuppgift 3

Flera stora skandaler i näringslivet har de senaste åren lett till olika former av sanktioner, till exempel indraget tillstånd i HQ, sanktionsavgifter och åtal i Telia och sanktionsavgifter i Swedbank och SEB (se tidigare seminarieuppgifter). Trots detta har inte aktiebolagsrättsligt skadestånd aktualiserats, mycket beroende på bolagens egna val.

- a) *Diskutera mot ovanstående skandaler möjligheterna att få skadestånd från bolagsledningen om ett noterat eller listat aktiebolag får en sanktion från till börsen, Finansinspektionen eller annan myndighet?*
- b) *Försök att formulera grunder för en skadeståndstalan från en aktieägare eller bolaget mot styrelseledamöter och/eller verkställande direktör samt identifiera de omständigheter som skulle vara av betydelse för talan i ett eller flera av de ovanstående fallen.*

Källa: [Turerna i Telia Sonera-affären](#) | [SVT Nyheter](#)

Turerna i Telia Sonera-affären

UPPDATERAD 15 FEBRUARI 2019PUBLICERAD 17 SEPTEMBER 2015
Avslöjandena om Telia Soneras affärer i Centralasien har kommit slag i slag de senaste åren och bland annat lett till att företagets ledning bytts ut och flera utredningar inletts. Här hittar du en tidslinje över turerna hittills i affären.

- **September 2012:** SVT:s [Uppdrag granskning avslöjar](#) att Telia Soneras partner i Uzbekistan har band till diktatorsdottern Gulnara Karimova. Åklagare inleder förundersökning. [Karimova misstänks](#) ha tjänat över 2 miljarder kronor på affären, i utbyte får Telia bland annat en 3G-licens. Efterhand delges tre Telia-medarbetare misstanke om mutbrott, bland dem Tero Kivisaari, chef för affärsområdet Eurasien.
- **Februari 2013:** En utredning som Telia beställt av advokatbyrån Mannheimer Swartling kan varken belägga eller utesluta mutbrott. [Vd Lars Nyberg lämnar Telia](#). Styrelsen byts ut.
- **April 2013:** Ny styrelse med Marie Ehrling som ordförande. Den ger advokatbyrån Norton Rose Fulbright i uppdrag att gå igenom Telias affärer i österled.
- **September 2013.** Nye vd:n Johan Dannelind tillträder.
- **November 2013:** Fyra höga chefer sparkas, [bland andra Kivisaari](#).
- **April 2014:** Marie Ehrling berättar på Telias årsstämma att Norton Rose Fulbright-rapporten visar på oetiska och kanske brottsliga affärer även i Azerbajdzjan, Kazakstan, Nepal, Georgien och Tadzjikistan. Vid stämman nekas förre vd:n Lars Nyberg ansvarsfrihet för 2013 på grund av en affär i Kazakstan.
- **Juli 2014:** Azeriska journalisten [Khadija Ismayilova, vid det grävande journalist-nätverket OCCRP, avslöjar](#) att Telias partner i Azerbajdzjan har band till presidentdöttrarna Leyla och Arzu Aliyeva.
- **December 2014:** Journalisten [Ismayilova häktas](#), på grundlösa anklagelser enligt människorättsorganisationer.
- **April 2015:** [Telia medger](#), utan att nämna något namn, att den lokala partnern sannolikt "står makten nära". [Styrelsen från kritik](#).
- **Maj 2015:** SVT, TT och OCCRP [avslöjar](#) att Telia tycks ha finansierat och medverkat till att den azerbajdzjanska statens del i teleoperatören Azercell överförs till presidentfamiljen Aliyev. Affären är värd minst 6 miljarder kronor för den partner som kopplas till familjen och kan därför vara den i särklass största misstänkta muthärvan i svensk historia. Kretsen kring Azerbajdzjans presidentfamilj slår tillbaka mot anklagelserna och kallar dem ["förtal och en smutsig kampanj från vissa cirklar i väst"](#).

- **Juni 2015:** [Myndigheter i USA begär att europeiska myndigheter fryser tillgångar](#) för miljardbelopp för bland andra Telia Sonera. Misstänkta mutaffärer i Uzbekistan ligger bakom.
- **Augusti 2015:** Nio personer i den uzbekiska diktatorsdottern [Gulnara Karimovas närmaste krets grips](#) i sitt hemland. En av dem misstänks av svenska åklagare för penningtvätt i samband med Telias misstänkta miljardmutor till Karimova.
- **September 2015:** Journalisten [Khadija Ismayilova döms till 7,5 års fängelse](#), på anklagelser om bland annat skatteflykt och "maktmissbruk". Domen beskrivs av regimkritiker som en ren hämndaktion för Ismayilovas avslöjanden om den azeriska presidentfamiljen.
- **September 2015:** [Telia säljer](#) sina bolag i Centralasien.
- **3 maj 2016:** Förundersökningen om mutbrott med anledning av Telias affärer i Azerbajdzjan läggs ner.
- **25 maj 2016:** Khadija Ismayilova [släpps ur fängelset](#) två dagar innan sin 40-årsdag.
- **September 2016:** Myndigheter i USA och Nederländerna vill att [Telia betalar motsvarande 12 miljarder](#) kronor i en förlikning om Uzbekistanaffärerna.
- **21 September 2017:** Telia [erkänner miljardmutor](#) till makthavare och bekräftar att bolaget har nått en uppgörelse med amerikanska och nederländska myndigheter att betala 7,7 miljarder kronor.
- **22 September 2017:** Tre tidigare Teliachefer, bland dem förre vd:n Lars Nyberg, [åtalas för mutbrott](#) i Uzbekistan. Enligt åtalet har de mutat förre diktatorn Islam Karimovs tidigare dotter Gulnara Karimova med totalt 3 miljarder kronor. De åtalade hävdar att diktatorsdottern inte kunde mutas enligt svensk lag, och att åtalet därför ska dras tillbaka.
- **November 2017:** Riksåklagaren beslutar att inte granska åtalet mot de tre tidigare toppchefer på Telia som misstänks för grovt mutbrott.
- **September 2018:** Rättegång inleds mot de tre tidigare Teliacheferna. Rättegången väntas pågå till 14 december.
- **Februari 2019:** De tre Teliacheferna frias av Stockholms tingsrätt. Enligt domen har inte brotten kunnat styrkas.